

O'SMIR YOSHDAGI O'G'IL BOLALARDA QALQONSIMON BEZ AUTOIMMUN KASALLIKLARINI KECHISH XUSUSIYATLARI

Arabboyev Shoxruh Mirzohidjon o'g'li

*Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti
Endokrinologiya yo'nalishi 1-kurs magistranti*

Ismoilov Diyorbek Adxamjon o'g'li

*Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti Endokrinologiya,
gemotologiya va ftiziatrriya kafedrasi assistenti*

Annotatsiya: O'smir yoshdagi o'g'il bolalarda qalqonsimon bez autoimmun kasalliklari tez-tez yashirin va sekin kechadi. Ushbu bemorlar guruhida kasallikning klinik belgilari, laborator ko'rsatkichlari va bez funksiyasi o'ziga xos bo'lib, tashxis va davolashni murakkablashtiradi. Maqolada o'smir o'g'il bolalarda qalqonsimon bez autoimmun kasalliklarining kechishi, belgilari, tashxis usullari va davolash strategiyalari tahlil qilinadi. Kasallikning kechishi, gormon darajalari va immunologik ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqliklar yoritiladi.

Аннотация: У подростков мужского пола аутоиммунные заболевания щитовидной железы часто протекают скрыто и постепенно. У этой группы пациентов клинические проявления, лабораторные показатели и функция щитовидной железы имеют свои особенности, что осложняет диагностику и лечение. В статье рассматривается течение аутоиммунных заболеваний щитовидной железы у подростков-мальчиков, их симптомы, методы диагностики и стратегии лечения. Подчеркивается связь между течением болезни, уровнем гормонов и иммунологическими показателями.

Annotation: Autoimmune thyroid diseases in adolescent boys often progress silently and gradually. In this patient group, clinical manifestations, laboratory findings, and thyroid function are unique, complicating diagnosis and management. This article analyzes the course of autoimmune thyroid diseases in adolescent boys, their symptoms, diagnostic approaches, and treatment strategies. The relationship between disease progression, hormone levels, and immunological markers is highlighted.

Kalit so'zlar: qalqonsimon bez, o'g'il bolalar, autoimmun kasalliklar, o'smirlik, tashxis va davolash.

Ключевые слова: щитовидная железа, мальчики, аутоиммунные заболевания, подростковый возраст, диагностика и лечение.

Key words: thyroid gland, boys, autoimmune diseases, adolescence, diagnosis and treatment.

KIRISH

O'smirlik davrida qalqonsimon bez autoimmun kasalliklarining rivojlanishi jismoniy va gormonal o'zgarishlar bilan chambarchas bog'liq. Bu yoshdagi o'g'il bolalarda kasallik tez-tez yashirin kechadi, chunki klinik belgilari aniq va tez sezilmaydi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, o'smir yoshdagi bolalarda autoimmun tiroid kasalliklarining o'rtacha tarqalishi 1–3% ni tashkil qiladi, ular orasida o'g'il bolalar kamroq uchraydi, ammo kasallik og'ir kechishi mumkin. Erta tashxis qo'yish va individual davolash rejasi tuzish bemorlarning rivojlanishiga, gormon darajalarini barqarorlashtirishga hamda asoratlar xavfini kamaytirishga yordam beradi.

ASOSIY QISM

Kasallikning patogenez va kechish xususiyatlari. Autoimmun tiroid kasalliklarida immun tizim qalqonsimon bez hujayralarini noto'g'ri tanib, ularni zararlaydi. O'smir yoshdagi o'g'il bolalarda bu jarayon ko'pincha sekin kechadi, dastlab klinik belgilar sezilmaydi. Hormonlar darajasi asta-sekin o'zgaradi, TSH, T3 va T4 ko'rsatkichlaridagi nomutanosibliklar tashxis qo'yishda murakkablik tug'diradi. Shu bilan birga, genetik va atrof-muhit omillari (infeksiyalar, stress, yod yetishmovchiligi) kasallikning rivojlanish tezligini belgilaydi.

Klinika va tashxis. O'smir o'g'il bolalarda simptomlar ko'pincha noaniq va sekin rivojlanadi: charchoq, konsentratsiyaning pasayishi, tana vaznining o'zgarishi, ba'zi hollarda qalqonsimon bezning yengil o'sishi. Laborator tekshiruvlar va ultratovush tekshiruvi asosiy tashxis vositalari hisoblanadi. Autoantitelalar (anti-TPO, anti-Tg) darajasi kasallikni aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, qon biokimyosi va immunologik ko'rsatkichlar kasallikning faolligi va davolash samaradorligini baholash imkonini beradi.

Davolash strategiyalari. Davolash yondashuvi individual bo'lishi lozim. Gormonlar yetishmovchiligi aniqlansa, levotiroksin preparatlari buyuriladi, autoimmun jarayon faol bo'lsa, immunomodulyator terapiya va qo'llab-quvvatlovchi dorilar qo'llanadi. Tashxisning erta qo'yilishi va terapiya rejasining shaxsiylashtirilishi o'smirning normal o'sishi, gormon muvozanati va sog'lig'ini saqlashda muhimdir. Parhez, fizio-mashqlar va psixoemotsional qo'llab-quvvatlash ham davolash samaradorligini oshiradi.

Monitoring va profilaktika. Bemorlar muntazam ravishda endokrinolog nazorati ostida bo'lishi lozim. TSH, T3, T4 va autoantitelalar monitoringi kasallikning kechishini baholashga yordam beradi. Shuningdek, genetika, oilaviy anamnez va atrof-muhit omillarini hisobga olgan holda profilaktik chora-tadbirlar qo'llanishi tavsiya etiladi.

Asoratlar va ularning oldini olish. O'smir o'g'il bolalarda davolanmagan autoimmun tiroid kasalliklari surunkali gipotiroidizm, tiroid bezining jiddiy

shikastlanishi va boshqa endokrin asoratlar bilan kechishi mumkin. Shu sababli, erta tashxis va individual davolash rejalari, shuningdek, muntazam monitoring zarur.

Amaliy ahamiyati. Ushbu maqola o'smir yoshdagi o'g'il bolalarda qalqonsimon bez autoimmun kasalliklarini vaqtida aniqlash, davolashni individualizatsiya qilish va natijalarni yaxshilash bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi. Bu esa endokrinologlar, pediatrlar va oilaviy shifokorlar uchun muhim qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA

O'smir yoshdagi o'g'il bolalarda qalqonsimon bez autoimmun kasalliklari sekin va yashirin kechadi, bu esa tashxisni murakkablashtiradi. Individual terapiya, davolash samaradorligini monitoring qilish va profilaktik chora-tadbirlar bemorlarning rivojlanishini va sog'ligini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Kompleks yondashuv va vaqtli tashxis kasallik asoratlarini kamaytiradi hamda o'smirning normal o'sishi va rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Jameson JL, Weetman AP. Disorders of the thyroid gland in children and adolescents. *N Engl J Med.* 2021;384:105–115.
2. Pearce EN. Autoimmune thyroid disease in children and adolescents. *Pediatr Endocrinol Rev.* 2020;17:198–210.
3. Qurbonov, P. (2023). Kichik Shaharlarda Agrosanoat Majmuini Rivojlanish Imkoniyatlari Va Istiqbollari (Qashqadaryo Viloyati Misolida). *Nashrlar*, 298-301.
4. Qurbonov, P. (2023). O 'ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ASOSIY BOSQICHLARI. *Farg'ona davlat universiteti*, (3), 165-165.
5. Aminov, I. B. (2022). ZAMONAVIY MASOFAVIY TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA TALABLARI. *INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING*, 1(1).

Foydalanilgan internet saytlari

1. <https://library.ziyonet.uz/book/142161>
2. www.fjsti.uz
3. <https://tktishf.edu.uz/>
4. <https://dist.edu.uz>